

Spojio sam Putina i papu

Iako je kasno otkrio muziku, kompozitora Aleksandra Simića to nije sprečilo da pre sredovečnosti dobije pozive pape da uradi misu za Vatikan, Rusa za proslavu jubileja Sankt Peterburga i da **Branku Rosiću** ispriča i zašto ga je generalni sekretar UN istakao u govoru kao čoveka koji doprinosi globalnom dijalogu. Planeta Zemlja mu i dalje nije tesna, i pored toga što je već uradio muziku u saradnji s američkom agencijom za istraživanje svemira NASA

U toku prve polovine ispijanja turbopenastih moka kafa kompozitor Aleksandar Simić mi je uputio rečenicu: „Ispričaj mi nešto o svom životu pre novinarstva, o bavljenju muzikom.“ I nije se penušavi kofein još sprao s kutnjaka, a ja sam zaključio da bi to, iako sam imao neku karijeru, bilo ravno ispo-vesti traktorište iz poljoprivrednog kombinata vedeti Formule 1. Jer može drndanje basa jeste bilo u jednom trenutku bitno, ali pričati to čoveku koji je stvarao kompozicije za proslavu jubileja Sankt Peterburga, Ujedinjenih nacija, NASA, misu za Vatikan... delovalo je zaista kao razgovor one dvojice „šofera“ - traktora i formulinog bolida. Ali Simić je sve suprotno od onih oveštalih predstava o stereotipnim strogim klasičarima ili profano nazvanim ljudima iz sveta ozbiljne muzike.

On nije ni u kakvom šablonu. Počeo je kasno da se bavi muzikom s već osvojenom lošom kvalifikacijom - da je nemuzikalnan. Ali onda dolazi do preskakanja stepenica dostojnog kasnom početku Ruda Gulita i stiže do svih tih uspeha i priznanja poput izjave generalnog sekretara UN Ban Ki Muna u kome ga navodi kao čoveka koji svojim radom daje doprinos globalnom dijalogu.

Ne treba da boravimo više od dva minuta nad tvojom biografijom da bismo zaključili da su se tebi dešavale stvari koje nekome stanu u tri CV-ja. Da li je tebi stvarno tako zanimljivo u životu? I zašto te zovu pape, NASA...

Biografija kao sažetak našeg života je jedna vrlo vulgarna i neprecizna aproksimacija. Često pred neki koncert na kome se izvodi moja muzika, listajući program, pročitam i svoj CV i podaci su uglavnom tačni, ali to realno nema nikakve veze s mojim životom. Nabranje referenci i uspeha je valjda neophodno zbog publike, ali bi cela stvar bila kompletna tek kad bi neko napisao i koliko si tona govana morao da pojedeš da bi postigao bilo koju od tih stvari. Sećam se koliko je divljenje u meni izazvao Kopola kad sam saznao da je, da bi snimio „Apokalipsu danas“, morao da založi kuću. Svaka budala može da snimi film, ali nije baš svako spreman da se preseli u prikolicu i dovoljno lud da prevaziđe Marlona Branda koji na pola snimanja izlazi iz filma jer je ispucao svoje snimaće dane po ugovoru ili filipinsku vojsku koja obećane helikoptere i tehniku mora da iskoristi u ratu koji je upravo počeo u zemlji u kojoj snimaš. E, to je život, da ne kažem umetnost življenja, a biografije su samo gomile slova. I naravno da je zanimljivo. Zanimljivo je onoliko koliko Ti želiš da Ti bude zanimljivo. Koliko mašte, energije, ljubavi, izdržljivosti uložiš u život, toliko ćeš dobiti natrag. A što me zovu? Otkud znam što me zovu. Najpošteniji odgovor bi bio - zato što se ja sam pozivam. Onim u šta verujem. Onim čime se razlikujem od ostalih ljudi koji su možda malo pragmatičniji. Onim što sam spremam da žrtvujem i da pružim, a mislim da osim dobre muzike mogu da pružim i mnogo toga drugog - pre svega zato što mi je stalo.

Možda si morao da imaš zanimljivu biografiju i zbog tvog oca koji je zashazio sve samo ne dosadnog sina. Kako je od studenta i asistenta čuvenog švedskog režisera Ingmara Bergmana tvoj otac postao savremenik i saradnik svetskih lidera na raznim kontinentima?

Odgovor je manje-više isti kao i na prethodno pitanje. Roditelji su ga vaspitali tako da mu bude stalo, a okolnosti u kojima se odvijao njegov život su mu dale veru da može da utiče na stvari oko sebe. Kao i ja, i on je odrastao uz oca koji je bio politička životinja, kosmopolita i predratni advokat, a opet potpuno nezavisni strelac i veliki i strastveni borac za ljudska prava. Čaletova prva prilika da i sam uradi nešto „za druge“ desila se već na prvoj godini faksa, na akademiji u Stokholmu, kad je snimio film „Prokleti stranc“, koji je govorio o ksenofobiji društva i teškom položaju stranaca u Švedskoj tih šezdesetih godina. Osim prosečnog građanina, strancima nije bila naklonjena ni pravna regulativa. Film je izazvao snažne reakcije švedskih medija i liberalnog dela parlamentarne opozicije, a cela stvar se završila specijalnom projekcijom filma u parlamentu, nakon čega je došlo i do izglasavanja novog i mnogo humanijeg zakona o strancima. To ga je naravno okuražilo i dalo mu ideju da posao kojim se bavi može da ima mnogo ozbiljnije posledice od zabiljanja publike u bioskopu. Posle toga je napravio jedanigrani film ovde, u Jugoslaviji, koji je završio u bunkeru, a njemu kao autoru su prikačili anti-komunističku etiketu. Pod takvim okolnostima naravno nije mogao da

Moja misa za Vatikan je na neki način bio i svojevrsni dug Hrišćanske Crkve samom Isusu Hristu, koji se rodio, živeo i umro kao Jevrejin – jer, složiće se, osim što je ružno, malo je i nelogično biti hrišćanin a biti antisemita, a opet, antisemitizam je vekovima gajen upravo u okrilju crkve

se bavi svojim poslom u SFRJ, pa ga je sledeći projekat preko BBC odveo u Iran kod Reze Pahlavija. Posle nekog vremena provedenog u Teheranu, otišao je dalje za Avganistan, pa, nakon što je upoznao moju majku, na Daleki Istok, gde sam i ja već bio s njima. Naravno da su okolnosti u kojima sam odrastao dale i meni neku vrstu ideje da čovek, ma čime se bavio, može na svoj način dati doprinos društvu u kome živi, ma koliko to donkihoto-vski zvučalo.

Zašto si i kako si otkrio da bi muzika mogla imati koristi od tebe?

O muziku sam se maltene spopleo. Do petnaeste godine ona nije ni na kakav važan način bila prisutna u mom životu. Grozno sam pevao, pa sam milion puta čuo kako sam nemuzikalni, i nisam imao nikakvu potrebu da bilo koga ubedim u su-

protno. Slušao sam ploče i kasete koje sam nalazio u kući, ali tu se završavao i moj interes. Onda su se sredinom osamdesetih pojavili oni digitroni čije su tipke cijukale u tonovima dijatonske lestvice. Jedan od njih je došao i do mene i potpuno promenio moj odnos prema ideji o stvaranju zvuka. Instrument je bio potpuno smešan, ali me je naterao da naučim note i da kupim klavir, nakon čega sam shvatio da sam dosta umešan sa tih 88 dirki i da me naprasno interesuje sve što ima veze s muzikom, od romansiranih biografija velikih muzičara do ozbiljnih disciplina poput harmonije, kontrapunkta i orkestracije. Bio sam od samog početka u stanju da odsviram, kako se to kaže, s lista, sve što se stavi od nota pred mene, ma koliko komplikovane bile, i to mi je omogućilo da se bez ikakvih prepreka družim s muzikom

i s drugim muzičarima. Svirajući mnogo muzike, vrlo brzo sam osetio potrebu da i ja nešto kažem i napišem, baš onako kao što verujem da glumci u jednom trenutku imaju potrebu da se oprobaju u režiji.

Elem, bio sam prestar da bi me primili u muzičku školu, pa sam sve prolazio sam, njuškajući i istražujući sa svojih deset prstiju i ovim parom ušiju prikačenim na glavudžu. A tintaru je interesovalo svašta, i opet, sve to je nalazilo načina da se izradi upravo kroz muziku. Verujem da sam ostao zaljubljen u muziku upravo zahvaljujući samoukosti i činjenici da sam bio pošteden klasičnog maltrertiranja u muzičkoj školi i trauma koje deca imaju zahvaljujući lošim profesorima. Kasnije sam naravno završio akademiju, ali i dalje verujem da je presudno to što sam muziku doživljavao kao uzbudljivu

Sećam se koliko je divljenje u meni izazvao režiser Kopola kad sam saznao da je, da bi snimio „Apokalipsu danas“, morao da založi kuću. Svaka budala može da snimi film, ali nije baš svako spremjan da se preseli u prikolicu i dovoljno lud da prevazide Marlona Branda koji na pola snimanja izlazi iz filma jer je ispucao svoje snimaće dane po ugovoru ili filipinsku vojsku koja obećane helikoptere i tehniku mora da iskoristi u ratu koji je upravo počeo u zemlji u kojoj snimaš. E, to je život, da ne kažem umetnost življenja, a biografije su samo gomile slova

avanturu a ne kao kuluk i obavezu. Mislim da je to recept za bilo koji drugi posao - uz, razume se, ogromnu količinu rada.

Kako i zašto si upravo ti dobio narudžbinu da uradiš misu za Vatikan i jubilej raskola?

Ta misa, Misa Solemnior, kako se zvala, bila je druga po redu misa koju sam radio za Rimokatoličku Crkvu. Prva je nastala 2003. u povodu 25 godina papstva pape Jovana Pavla II, a ova je poručena manje od godinu dana kasnije kako bi se obeležilo 950 godina raskola između Rima i Konstantinopolja i 40 godina takozvanog pomirenja, odnosno četiri decenije od susreta pape Pavla VI i vaseljenskog patrijarha Atenagore, kojim su ukinute medusobne anateme i otpočet proces mirenja hrišćana posle više od devet vekova krvoprolića. Ta velika šizma je bila prva podela na Istok i Zapad, i otvorila je put mnogim drugim podelama i ratovima, uključujući i ovaj Drugi hladni rat, kako bi mogli nazvati ono što je počelo da se dešava pre nešto više od godinu dana. Ja sam dugo pre toga počeo da pokušavam da se bavim medureligijskim dijalogom, verujući da zavade između verskih zajednica imaju preozbiljne implikacije po bezbednost svih ljudi, i da civilizovana društva moraju dati podršku inicijativama koje će pokušati da spreče dalje zločine u ime Boga.

Pored ružnih a ponekad i ohrabrujućih iskustava s raznih strana, koja su poprilično prevazilazila moje godine, imao sam čak i svojevrsnu reputaciju kao kompozitor duhovne muzike, budući da je moja neovizantijска Kratima - Uspavanka za malog Isusa, pisana na crkvenoslovenskom jeziku za pojca, hor i zvona, korišće-

na u preko 15 zemalja u toku zvaničnih proslava jubileja 2.000 godina Hrišćanstva. Ono što je bilo super u vezi s tom misom jeste što nam je ona dala priliku da pošaljemo različite poruke, od kojih sam ja neke predložio, a Svetu Stolicu podržala, što je celoj stvari naravno dalo težinu. Tako je recimo ovo prva misa koja je inkorporirala Kadiš za Isusa, čime je dat ozbiljan podsticaj inicijativi Nostra Estate za harmonizaciju odnosa s globalnom jevrejskom zajednicom i Državom Izrael. To je na neki način bio i svojevrsni dug Hrišćanske Crkve samom Isusu Hristu, koji se rodio, živeo i umro kao Jevrejin - jer, složiće se, osim što je ružno, malo je i nelogično biti hrišćanin a biti antisemita, a opet, antisemitizam je vekovima gajan upravo u okrilju crkve.

Jedan od sjajnih delova takozvanih Proprijuma, koji su se prvi put našli baš u ovom bogosluženju, jeste i stav Quid Fecisti, gde smo pozajmili stihove koji oslikavaju Tvorčev užas nad spoznajom da je Kain ubio Avelja, kad Bog u očaju zavapi: „Šta to učini?! (...) glas krvi brata tvojega urla sa zemlje k meni!“, čime smo naravno želeti da istaknemo činjenicu da je ubistvo svakog čoveka isto što i bratoubistvo - ako verujemo da smo svi nastali od Oca Mnogih, kako Abrahama zovu i doživljavaju i Jevreji i hrišćani i muslimani.

Da li je papa Racinger, koji se razume u muziku, izložio kritiku tvog dela?

U dosta navrata, budući da je i sam bio jedan od onih važnih kardinala koji su omogućili da promene i poruke koje smo želeti da pošaljemo budu prihvocene od Kancelarije za liturgijska slavlja, čija je funkcija zaštita

kanona po kome se odvija bogosluženje u svim aspektima, uključujući i muzički koji je izuzetno važan.

Kod tebe bi teoretičari zavere imali materijala, jer kako to da baš tebe angažuje papa za komponovanje mise, Rusi te angažuju za proslavu jubileja Sankt Peterburga, komponovao si muziku po porudžbini Ujedinjenih Nacija i sam Ban Ki Mun te je u svojim govorima isticao kao čoveka koji svojim radom daje doprinos globalnom dijalogu... Otakud baš ti u svemu tome? Da li si član tajnih društava ili si zista najbolji kompozitor?

Kad bih Ti odgovorio na to pitanje, morao bih da ubijem ne samo Tebe nego i pola ljudi koji kupuju Nedeljnik. Šalu na stranu, već sam Ti na neki način odgovorio na to pitanje. Tajna društva me podsećaju na onaj fenomen medija koji konstantno objavljuju „skandalozne“ fotografije pevaljki uslikanih bez gacica. Realno, jedina skandalozna stvar koja bi mogla da nas zadesi jeste da se neka od njih pojavi pristojno obučena i zapravo otpeva nešto umesto da seva guzicom. Tako isto i tajna društva, odavno nisu više nikakva tajna. U Srbiji se svakog dana objavljaju spisovi Vladara iz Senke, poput nekog romana u nastavcima. Nije poenta u interesnim grupacijama - poenta je u želji da istinski pomogneš i integriretu koji je neophodan da bi se istrajava na pravom putu. Ja sam verovao da stavljanjem svoje muzike u službu u određenim prilikama mogu pomoći nekim plemenitim ciljevima i idejama. Umetnost je često bila prethodnica društvenih promena, a umetnici imaju posebnu privilegiju, samim tim i svojevrsnu obavezu da

budu prometeji istine, sloge, mira, jednakosti i pravde - svih onih idea- la s kojima se srećemo u lektiri, a koje je potrebno s vremena na vreme primenjivati i u pravom životu, da ne kažem u borbi za bolje i humanije društvo.

Ali ono što ne potпадa pod teorijske zavere je tvoj angažman za kosmičke teme. Da li ti je posle svih uspeha postalo tesno na Zemlji, pa si počeo da komponuješ za NASU?

Tesno? Nije Zemlja tesna ako ljudi nisu besni. Ja sam recimo jedan od onih koji veruju da je Zemlja naš jedini i najčarobniji mogući dom i da treba da uradimo prvo sve što možemo da ga sačuvamo, pre nego što se okrenemo ideji o kolonizovanju drugih planeta. Opet mislim da je posao NASA u istraživanju svemira od ogromne važnosti jer može u jednom trenutku da ponudi upravo rešenje za to kako da se planeta sačuva. Samo jedna mala ispravka - NASA nije znala da postoji bilo kakav Aleksandar Simić. Javio sam se ja njima, preko svojih prijatelja iz Stejt Dipartmenta, tražeći podršku za projekat u kome sam zamislio da bi video instalacije napravljene na osnovu slika koje su na Zemlju poslale misije Vojadžer i Habl, i koje bi mogле savršeno da upotpune moj ciklus od 12 znakova zodijaka za klavir i orkestar. Na moje ogromno zadovoljstvo i uz moju istinsku zahvalnost, oni su se odazvali i obezbedili materijale na osnovu kojih je Zodijak pretvoren u jedno neverovatno atraktivno multimedijalno muzičko-scensko intergalaktičko putovanje. Materijali su tako izmontirani da prate i akcentuju muziku, a projekcije uklopljene u arhitekturu prostora daju koncertnoj sali privid svemirskog broda s otvorenom palubom, na kome uz fantastične prizore galaksija i planeta sunčevog sistema nastupa simfonijski orkestar.

Češljajući kablovsku TV ponudu ovih prazničnih dana mogli smo da se uverimo da ne samo da je „propao rokenrol“ već da nema života izvan najnovije mutacije pop-folka? Ima li nam spasa ili nema?

Ima. Samo treba da shvatimo da imamo slobodu izbora - i da počnemo da je istinski cenimo i koristimo. **N**